24ՐԴ ՏԱՐԻ ՇԱԲԱԹ 24 ԱՊՐԻԼ 1893 ԹԻՒ 456

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅԱԿՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Կ. ՊՕԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ, ԷՍԿԻ ՊԱՆՔ ՕՍՄԱՆԻ

Ձեռագրութիւնն ետղրուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի դարձուիր

Bureaux du Journal "HAÏRÉNIK"
GALATA, ancien local de la BANQUE IMP. OTTOMANE

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ
ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գլուխ	Համար	300	Ֆր.	75 Ղ. Մէջքս
»	»	150	»	40 » »
Գուսանները		300	»	100 » »
»		150	»	50 » »
»		75	»	25 » »
Օտար երկրաց		300	»	25 Ֆրանգ

Թղթատարէն ծախքը խմբագրութեան վրայ
(Դրամի փոխարէն փոստային փող կ'ընդունուի
100 ղրշ. տեղ 115 ղրշ.)

غلطه ده سابق بانق عثمانیه سی قارشوسنده حیرنیك اداره سی

10 ՓԱՐԱՅ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱՅ

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

Արմաշի Դպրեվանքին ու Ս. Էջմիածնի Դէորգեան ճեմարանին չուրջը յարուցուած խնդիրները և առնց հետեւանքները շատ ակներեւ կը պարզեն տարբերութիւնը որ կայ մեր ու Կովկասեան հայոց բարքերուն և դաղափարներուն միջեւ։

Մենք կը հիմնենք մեր տեսութիւնները գլխաւորաբար այն համոզումին վրայ թէ լաւ հոգեւորական պատրաստելու լաւագոյն միջոցն է ամենալաւ տեղ մը տալ Դպրեվանքին մէջ այն ուսումներուն որք կը ղօրացնեն աշակերտին միտքը և կը պատրաստեն զայն իմաստասիրական ու գիտական դաղափարներով տոգորուած կրօնաւոր մը ըլլալու։ Իսկ Դէորգեան ճեմարանին ուսումնական յայտադիրը որչափ որ ալ շատ ծանրաբեռն ըլլայ կրօնական գիտական ուսումներով, դարձեալ ըստ բաւականին կրօնասիրական չը համարուիր ու կը պահանջուի աւելի շատ տեղ տալ "աստուածաբանական" հմտութեանց։

Պահանջումներու այս զանազանութիւնը առաջ կուգայ թէ՛ մըտքերու և թէ՛ բարքերու տարբերութենէն։

Մեր Ժողովուրդը, որ շատ գործ ունի իր հոգեւորականներուն հետ, թէ՛ կը տեսնէ և թէ՛ կը զգայ որ անոնք իրեն օգտակար ըլլալու համար պարտաւոր են աշխարհիկ դիտութիւններու լաւ պաշար մը համբարել և ուսումներու մէջ վար չմնալ աշխարհական դպրոցներու աշակերտներէն։

Ինչպէս ուրիշ ամէն հաստատութիւններու նկատմամբ նոյնպէս և Դպրեվանքին համար երբ Հայրենիք կը յայտնէ իր համոզումները՝ բնաւ նկատողութեան չառներ տեսուչներու, ուսուցիչներու, խնամակալներու մասին իր ունեցած համակրական կամ հակակրական զդացումները։ Ո՛չ դովեստ մը կուտանք բարեկամի մը հաճոյք պատճառելու համար, և ոչ ալ մեր պարսաւին նպատակն է հակառակորդի մը անձին վնասել։ Գործին վարիչները ըլլան մեր անձնական բարեկամները կամ հակառակորդները, մենք միշտ միեւնոյն ուղղութեամբ առաջ կ'երթանք։

Իսկ արեւելեան Հայոց բարքերը, գէթ արդի մտմտուքի մէկ մասին մէջ, տարբեր են։ Ընտանեսիրութիւնը ուրիշ նպատակ չունի բայց եթէ հակառակորդներուն անձնապէս վնաս մը հասցնել։ Անոնց գործը լա՞ւ է թէ գէշ, օգտակա՞ր է թէ վնասակար, երկրորդական մտածումն մըն է այդ։ Եւ որովհետեւ մտմտուքի վարիչները միաձգամայն կուսակցութիւններ ալ ունին, ի՛նչ զրպարտութիւն որ չկարենան թերթին մէջ հրատարակել՝ զայն կը տարածեն ժողովրդին մէջ։ Ահա այսպէս ճեմարանը կը զրպարտեն թէ կրօնական դասերը քիչ են, յետոյ թէ կրօնական դասեր չկան, և յետոյ թէ անկրօնութիւն կը սորվեցնեն։

Դժբաղդութիւնն հոն է որ վարիչները, որովհետեւ հոգեւորական են, չեն ուզեր որ միամիտ ժողովուրդը գայթակղի նոյն իսկ զրպարտութիւններով, ուստի կ'ընեն ամէն տնօրինութիւններ որով պիտի կրնան չափ մը դնել զրպարտութեանց։ Այս նպատակին հասնելու համար կը չեզին իրենց ճամբէն եւ դպրոցին յայտագիրը կը ծանրաբեռնեն միջնադարեան ուսումներով։

Այսպէս ահա մեր ստացած թղթակցութիւններէն կը տեսնենք թէ Օրմանեան Սրբազանի գեղեցիկ օրերը վերադարձեր են ու միջնադարեան ծրագիր մը կը տիրէ ճեմարանին մէջ։

Գաղափար մը տալու համար առաջ բերենք աւանդուած "կարեւոր գիտութեանց" ցուցակ մը։

Դաւանաբանութիւն
Դաւանագիտութիւն
Բեմբասացութիւն
Համաբանութիւն
Մեկնաբանութիւն
Բարոյաբանութիւն քրիստոնէական
Ինաբանութիւն Ս. Գրոց
Եկեղեցական պատմութիւն
Ու կարծենք և այլն։

Ու չաբաթը 13 դաս, ըսել է օրը երկու դասէն աւելի կը պահուի այնպիսի ուսումներու, որք միայն լատին վանականներու համար կրնան կարեւորութիւն մը ունենալ։

Եւ չմոռնանք թէ ճեմարանի աշակերտներէն քիչերը եկեղեցական կ'ըլլան, իսկ ստուար մեծամասնութիւնը որ աշխարհի մէջ պիտի մնայ, պէտք մը ունի՞ այսպիսի բաներու ժամանակ զոհելու։

Ներելի է կարծել թէ Կովկասի Ժողովուրդը բաւական անճուկ միտք ունի որպէս զի հարկ ըլլայ այդպիսի ծրագրով մը համոզել զինքը թէ արդարեւ ճեմարանի շրջանաւարտներէն ամէն մէկը մեյ մէկ եթէ ոչ սուրբ գէթ երանելի պիտի ըլլան։

Մեր ստացած թղթակցութենէն կ'եղրակացնենք թէ ներկայ հանգամանքներու մէջ դպրոցին տեսուչ Սեդրակեան Տ. Արիստակէս Սրբազան հրաժարական տալու է պաշտօնէն։

Սրբազանը ամենածանր զբաղումներ ունի, և երկու տարի է մօտաւորապէս որ մեր եկեղեցիին անգնահատելի ծառայութիւններ կը մատուցանէ։ Բայց նոյն իսկ իր այս ծանր աշխատութիւնները, զոր այնքան լաղճահարութեամբ կը կատարէ, ժամանակ չեն թողուր իրեն ինչպէս որ պէտք է ճեմարանին աշխատելու։ կարծենք թէ այդպիսի հաստատութեան մը տեսուչն ուրիշ զբաղում մը ունենալու չէ։ Միանգամայն անխիղճ հակառակորդներու զրպարտութիւնները կը կաշկանդեն զինքը իր խելքին համեմատ գործելէ։

Մենք կը հաւատանք թէ ամէն զրպարտութիւն օր մը կը ցնդի, գործերը կը մնան միայն, բայց բան մը կայ որուն տեղն այլ եւս չգայ։—աշակերտներուն կորնցուցած ժամանակը։

Ոևէ պատճառաւ ժամանակ կորնցնել տալու չէ։

ԲԵՐԱՅԻ ՄԷՋ

Սենեակի մը մէջ կը սպասեմ տանտիկնոջ որ կ'ուշանայ գալու։ Եւ ձանձրոյթէն մղուած՝ պատկեր, ալպոմ, գեղօրներ, վերջապէս ինչ բան որ կայ տնեակին մէջ աչքն ու միտքը դրաւող, փոքրիկ քննութենէ մը կ'անցընեմ։ Ծանկարած, գիրքերու եւ լրագիրներու խառն ի խուռն դէղի մը մէջ կը նշմարեմ կարմրուկ կողքով հանդէս մը, ժպտուն, ակնախտիղ։ Ռըվէ՛ Ֆառնեզը է, ոտանաւորներու տրցակ մը, ձեռքս կ'առնեմ եւ մեքենաբար աչք մը կը նետեմ նիւթերու ցանկին վրայ։ . . Ո՛վ անակընկալ։—երկու քերթուածներու խորագիր՝ որոնց դիմաց հայ օրիորդի մը անունը կը տեսնուի։

Կը նետուիմ թիկնաթոռի մը մէջ եւ անկուշտ հաճոյքով կը կարդամ հայ օրիորդին բանաստեղծական արտադրութիւնները։ Երկու ոտանաւորներն ալ ողբեր են՝ իրեն ազգական վաղամեռիկ աղջկան մը՝ օրիորդ Տոռին Տիւսաբի յիշատակին ձօնուած։ Անուշ տրտմութիւն մը, կոյս զգայականութենէ ներշնչուած եւ հեշտ, անապակ, ողորկ լեզուով մը քացատրուած։

Երբ տանտիկինը եկաւ, խօսքը՝ քնաքանաբար՝ բանաստեղծ օրիորդին վրայ դարձաւ։ Իր երեւակայութիւնը չէին քիչ մը առաջ կարդացածներս եւ ոչ ալ լաւագոյնները։ կ'իմանամ նաեւ թէ օրիորդը կը թղթակցի Ֆռանսուա Ռոբէի հետ եւ մնծանուն քերթողը յաճախ գովեստներ ուղղած է հայ բանաստեղծ աղջկան, անոր ցոյց տուած կարողութեանը համար։

Զարմանալի մտածում մը սակայն, տարօրինակ, անհեթեթ, մտքէս կ'անցնի.—ինչո՞ւ հայերէն չգրեր։ Առակին չարաճճի ամպին չի՞ նմաներ քիչ մը, որ արեւակէզ պապակեալ դաշտին վրայէն կը թռչի անտարբեր ու կ'երթայ ովկիանոսը թափել իր ջուրերը։ Բանաստեղծի սրինգը որ իր երակներուն մէջ չրջան կ'ընէ՝ թրուպադուրէ մը աւելի գողթան երգիչի մը պարտական չէ՞։

Եւ ֆրանսացիներ կը գնահատե՞ն հայ օրիորդի մը քերթողական տաղանդը, մինչդեռ մեզմէ չատերուն համար անծանօթ մըն է օրիորդ Աշխէն Վահանեան։

Հիմա որ ունինք մեր գրականութեան մէջ կին գրողներու փոքրիկ այլ քաջընտիր խումբ մը, որուն մէջ լուսաչող կը փայլի Սիպիլ, ինչպէս լուսնթագը մոլորակներուն մէջ, միթէ իրեն արժանի տեղը չի՞ կրնար ունենալ ինքն ալ։ Այսպիսի տիկիններու եւ օրիորդներու չատ պէտք ունի մեր ընկերութիւնը որպէս զի բարեփոխուի, սրբանայ, օրինակելի եւ ճշմարտապէս բարձր դաս մը կազմէ. կիներ՝ որոնք իրենց անձովը ցոյց տան թէ միջավայրն ու պարագաները երկրորդական ազդեցութիւն մը ունին վրանին, թէ իրենց ժառանգական ձիրքերով կըրնան յաղթել անոնց։

Բայց չափազանց պահանջկոտութիւն չէ՞ ուզել որ ամէն հայ կին մէյմէկ Սիպիլ ըլլայ. ատանկ խօլ փափաք մը երբե՛ք չեմ կրնար ունենալ, սակայն կարելի չէ՞ գոնէ երեւակայել դաս մը, ուսեալ, կըրթեալ կիներէ կազմուած, որ ուրիշներուն ալ իրենց մտաւիպար ծառայէ, որ իր բարերար ներգործութիւնն ընէ հայ ընկերութեան վրայ, որ իրա՛ւ բարձր դասն ըլլայ եւ որուն բարձրութիւնը մի միայն ոսկեզօծ հայելիներու, ճոխ օթոցներու, մետաքսէ չրջազգեստներու եւ չքեղ սեղաններու կուտակումէն չհասկանայ։

Ս. ՃԻՐԱՃՐ

ԿՆՈՋ ՍԻՐՏ ՄԸ

ԱՌ ԲՕԼ ՊՈՒՌՃԷ

Զպիտի ըսեմ թէ ո՛ւր տեղի ունեցաւ այս։ Միջավայրը նշանակութիւն չունի այս պատմութեանս համար։ Կնոջ սրտին վրայ է խնդիրը, ու կնոջ սիրտը։ երբոր քաղաքակրթութեան որոշ աստիճանի մը կը հասնի, ալ միեւնոյնն է լայնութեան ու երկայնութեան ամէն աստիճաններուն ներքեւ, խնամով պահուած անթառամ ծաղիկներու պէս որք միշտ նոյն բոյրն ունին, զգլխիչ կամ թունաւոր։

Բայց եթէ այնքան սիրահար էք մանրամասնութեանց ճչդութեանը, եթէ՝ բնազդաբար դպրոցին վարդապետութեանց հետամուտ՝ կը հաւատաք որ միջավայրն ու պարագաները գերազանցապէս կ'ազդեն անհատին հոգեկան կազմաւորութեանը վրայ, լա՛ւ, ըսեմ ձեզի թէ Վոսփորի եւրոպական մէկ ջլաթին վրայ տեղի կ'ունենար այս։

Ալ աւելի՞ մանրամասնութիւններ։

Արեւը, աշնանավերջի պայծառ ու անուշ արեւ մը, իր զուարթ լոյսը կը սփռէր ամէն կողմ, այն կնահաճոյ ափերուն մին որք գիւղագնացութեան գացած կիներուն փէչերուն կը փակչին՝ թող չտալով որ քաղաք իջնելնին փութացնեն։

Ծովուն վրայ, խաղան ալիքներու խել խոլ վազվզուտք մըն է որ զիրար կը հալածեն, առանց իրարու հասնելու երբեք, գալով իրենց հէգ պզտիկ հոգին աւանդելով ծովափին աւազուտին վրայ, նոյնատի կոյսի մը վերջին չունչին պէս թեթեւ ու անուշ։

Օ՜հ, տխուր բաներ չպիտի ըսէի։

Շրջանակը կատարեալ եղա՞ւ։

Կը զգամ թէ դեռ չէ։

Ծովէն եկող առոդջ ու բարակ զեփիւռ մը իր կենսատու չունչը կը բերէր կը լեցնէր ծովափին դէմ չքեղ ամարանոցի մը բակին մէջ, որուն դռները բաց էին։ Զորս հինդ կիներ նստած էին հոն էօֆերու վրայ, մին ալ իր երկար ու մատղաչ հասակը օրօրելով բոյնին չէյրի մը մէջ։

Սկսի՞նք պատմութեանը։

Եթէ չատ կարեւորութիւն կուտաք, դեռ կրնամ ըսել թէ կիները հագած էին պայծառ գոյնով հագուստներ, կենդանի խոյոր ծաղիկներու երիւներանգ փթթումի մը այդ ճոխ չրջանակին մէջ։ Խօսակցութիւնը, կցկտուր ու ընդհատ, կը թուէնար, կը նուաղէր այդ ընդհանուր հանդարտութեան մէջ։ Բոյնին չէյրին տատանման ճրճռոցը միայն կը լսուէր, ուրիշ մէջ նստած մանկամարդ կինը, իր Մատոնայի ժպտուն դէմքով ու կիսախուփ աչուըներով, դինովցած կը թուէր զգացես այն երիտասարդական թարմ ու կենսալի բոյրէն որ կը բարձրանար իր չփակին բացուածքէն, ցոյց տալով կաթնորակ սպիտակութիւն մը . . . Ա՜հ, չէ, «Անդ կացցես եւ զգ . . . լոյս մի տեսցես»։

Լռութիւնը կը ծանրանար, անհանգիստ ընելու աստիճան, երբոր չրջազգեստի զուարթ չրխինով մը ներս մըտաւ այցելու տիկին մը։

Շա՜տ մը լուրեր կը բերէր հետը։ Ք. . . ին աղան Փ. . . ին աղջկան հետ նչանելու խօսք կար։ Տիկին Ֆ. . . ին ոսկի չահեր էր անցկալ գիչեր էօյէբի մէջ։ Օ . . . երը կիրակի օրուան համար վերջին էօթէլ մը կազմակերպելու խօսք կ'ընէին։ Դեռ ի՞նչ գիտնամ։

—Չա՛, իմացա՞ք գժբաղդութիւնը, ըսաւ յանկարծ այցելու տիկինը։

Բերայի նորելուկի համբաւաւոր վաճառատան մը տէրը, չոգենաւով Ֆրանսայէն եկած ատենը, զարհուրելի արկածի մը զոհ գացեր էր։ Շոգենաւը, ծովախորչի մը մէջ հանգիստ ըրած ատեն, խեղճը նաւակով պտոյտ մը ընելու ելած էր, բայց՝ յայտնի չէր ի՛նչպէս, նաւակը երկու չոգենաւի մէջտեղ մնալով, փչրուեր ու գժբաղդ մարդը ճմլուեր ու անէացեր էր, մարմնոյ անհատնաչելի կոյտ մը դարձած։

Ու տիկինը կը պատմէր արկածը մանրամասն տեղեկութիւններով։ Ամենքն ալ, իր չրթունքէն կախուած, մարիկ կ'ըներին։

—Օ՜հ, ըսաւ յանկարծ Մատոննայի ժպտոյն դէմքով մանկամարդ կինը որ բոյնին չէյրին մէջ կ'օրօրուէր, օ՜հ, ըսաւ թոյլ ձայնով, ըսել է խանութը պիտի զոցուի ու ամէն ամէն բաներ պիտի կրնանք գնել։

ՔԻՋ ՄԸ ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ՄԱՐՍՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԲԱՐԻԶ, 19 ապրիլ

Վա՜ղ որ ատամոքսը լեզուս չունի, եւ թէ իրեն թողուի տղայութենէն իվեր գլխուն եկած աղէտքներուն պատմութիւնը ընել, ո՛րքան անիրաւութիւններ, արբեցութիւններ, յիմարութիւններ, անօրէնութիւններ, օրկրամոլութիւններ, ծակաչքութիւններ, տխմարութիւններ պիտի մատներ. եօթը մահացու մեղքերուն չափ համրեցի, փոքր ճիգով մը կըրնայի բազմապատկել. բայց ի՞նչ օգուտ քանի որ Նոյ նահապետէն՝ որ առաջին գինովը եղաւ, ոտքի վրայ չի կարենալ կայնելու չափ գինով մինչեւ այսօր քիչեր՝ շատ քիչեր՝ իրենց ատամոքսին համար կերան կամ խմեցին. լեզուին համար ճաշակուեցան կերակուրք, եւ ոչ ոք խորհեցաւ արգահատիլ խեղճ ատամոքսին վրայ։ Ազգականներէս չատ մօտ երիտասարդ մը որ անյագաբար կը կլլէր կերակուրները, օր մը հարցմանս պատասխանեց. «Ատամոքսին բանը գործը ի՛նչ է, Թող մարսէ։»

Կերակուրները ծամուած, չաղաղուած լեզուին վրայ ձգեցինք ուր կլլուելու կը սպասէին, երբ կեցէք՝ ըսի, չատ մը միջանկեալ բաներ ըսելու համար. դուք ո՛վ գիտէ քանի անգամ կերաք, խմեցիք ու կլլեցիք, բայց ես կ'ուրեւակայեմ թէ լեզուին վրայ են դեռ եւ ձեռքս կ'առնեմ թելը զոր պահ մը Թողած էի մէկ քանի հանգոյցներ քակելու համար։

Որկորը կերակուրներուն ներկայութենէն կը զգացուի ու կը կծկի եւ կլլելու գործողութիւնը որ վայրկենական է՝ կը կատարուի։ Այդ միջոցին չատ մը բաներ կը պատահին բերնին ետեւի մութ կողմը որոց վրայ ելեկտրական փոքր լոյս մը ձգելը կրնայ իր օգուտները ունենալ, զի ճիշդ այդ պահուն է որ անուշդները չնչափողը կ'իյնան, մոլոր կ'երթան։

Կլլելու պահուն չորս բնախօսական գործողութիւն կը կատարուին. Ա. կօկորդը (կռճիկէ կազմուած) կը բարձրանայ, իրեն հետ վեր քաշելով որկորը որուհետեւ սերտ խնամութիւն ունի մէկ քանի մաչկերու միջոցաւ. եթէ չէք հաւատար այս ըսածիս մատերնիդ Ադամայ խնձորին վրայ դրէք եւ կլլեցէք, պիտի զգաք թէ խնձորը կը բարձրանայ միամտաբար։—Բ. կօկորդը բարձրանալով կուգայ լեզուին տակ կը պահուըտի կռճիկէ խփանի մը ետեւն. չարաճճին ո՛րքան ալ հնարամիտ է. իր նպատակը անուններուն Թող չի տալ է չնչափողը մտնել. որկորին գոցուելով չնչառութեան վայրկենական դադարը պարզ հետեւութիւն մը ըլլալուն բացատրութեան կարօտ չէ.— Գ. քթին ետեւի ծակերը առկախ վարագոյրի մը միջոցաւ կը գոցուին.— Դ. միեւնոյն վարագոյրին առջեւի ծալքերը (վարագոյրը երկու թերթերէ բաղկացեալ է որք զատուած են նիւթկ (պոփոճէ)ներէն) բերնին ետեւի ծակը կը գոցեն, այնպէս որ կերակուրները՝ ամէն կողմէն բանտարկեալ՝ մէկ նեղ ու խաւար ճամբայ մը կը տեսնեն, անմիջապէս հոն կը վազեն ու սարսափահար կոկորդին ու քթին այս յուզեալ խփուններէն։ Խեղճերը չեն գիտեր թէ ի՛նչ փորձանքներու պիտի հանդիպին։

ԺԱԺՈՎ ԿԱՅՈՒՆ

ՎԱՀԱԺՅԱՑ ՂՈՍՈՄ

ՅԱՎԱՏՈՒԹԻՒՆ ՂՈՒԿԱՍԻ

— Չէ՛, ըսաւ, ինչո՞ւ չէ որ հիմա ըլլայ վախը նշանակութիւնը կորսնցուցած ։ Ո՞ր չէ որ ես ալ ըլլամ ։ Ա՛խ, ես ալ ուզեցի ըսել, թէ ինչո՞ւ ես ալ չըլլամ ։ Ինչո՞ւ ես ալ չունենամ ինծի համար ապրելիք մը

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՅԶ

Իւրաքանչիւր շաբաթ հրատարակւում է Ամերիկայի Հայկական Միութեան Կեդրոնական Վարչութեան կողմից

Տարեկան բաժանորդագին՝ 3 դոլար

Հասցէ՝ HAYKAKAN HUYZ
P. O. Box 1179
Fresno, California

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(Նիստ 23)

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՍԻՆ ՄԱՐՏԻ 91 ՕՐ. ՈՒԺԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Ներկայ էին՝ Ա. Ա. Գալուստեան, Ա. Ա. Գալուստեան, Ա. Ա. Գալուստեան,

ՆՈՐՈՒԻՉ ԻՒՆԻՐՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐՈՒԻՉ ԵՒ ԼՈՆՏՈՆ, ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1797Ի ՆԵ

Ապահովագրեալ գումար	7,250,000,000	ֆրանք
Վճարեալ վնասք	225,000,000	»
Տարեկան հասոյթ	20,000,000	»
Պահեստի դրամ	53,000,000	»

Այս ընկերութիւնը, որ գարէ մը ի վեր հիմնուած, համբաւաւոր է վնասները կարգադրելու իր ա-րագ եւ ուղղամիտ եղանակին համար։ Թէ՛ քաղաքին եւ Թէ՛ արուարձաններուն մէջ չատ չափաւոր գներով կ՛ապահովագրէ անշարժ կալուած, կարասի, ապրանք եւայլն։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել Թուրքիոյ ընդհանուր գործակալին.

Կ. ԳՈՒԴՈ
67 եւ 69, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա

ՇԱՆ. Ապահովագրութեան պայմանները Թուրքերէն լեզուով Թարգմանուած են մուրհակներուն վրայ։

ԼԸՆՏԸՆ ԲՐՈՎԻՆՇԻԼ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1860Ի ԼՈՆՏՈՆ

Մտորագրուած դրամագլուխ	25,000,000	ֆրանք
Պահեստի դրամ	5,800,000	»

Այս ընկերութիւնը չատ չափաւոր գներով կ՛ապահովագրէ առագաստանաւով եւ չոգենաւով ղրկուող ամէն տեսակ ապրանք, դրամածրար, արժէքուղթ եւայլն։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել Թուրքիոյ ընդհանուր գործակալին.

Կ. ԳՈՒԴՈ
67 եւ 69, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա

ՌԷՅՈՒԻԼԱՐ ՖԸՐՄԴ-ԳԼԱՍ ՍԴԻՄԸՐՍ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՇՈՒՇԵՆԱՒՆԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԿ
Համպուրկէն, Անվերսէն և Նիւքաուզէն Ա-ջեներէն նաւահանգիստներէն, գալով, Սու-Ծով և Դանուբ.

Ռիւճէն եւ Քէլնա չոգենաւերն հոս հասան։

ՀՈԼԱՆՏԱՑԻ ՆԱԻԱՑԻՆ ԱՐՔԱՑ. ԸՆԿ.
կ՚ամսթեայ կանոնաւոր երթեւեկ Ամսթերտամ, Պէյէնտ, Մէլուէյկ, Գալէ և Իւքէյ ճղէն, պատահելիք կանգ առնելով և Մալթա և Բոզբոս։

Սրեալը չոգենաւը հոս հասնելու վը-րայ է։

Ճառայելիայ մեկնումը Յայիս 3ին պիտի ըլլայ։

Ճանապարհորդներու համար պարտին դի-մել առ ՅՈՍԿՕԼՕ, ՄԱՆԿՕ ԵՒ ԸՆ-ԿԵՐՆԱԿԱՑ

ԿԱՂԱԹԱ ԴՕՄԻՕՒՕՆ ԹԱՆ

Վոյվ յոյվ Թիւ- 32

Ցայտնի է Թէ Պօղոս էֆ. Մանուէլեան որչափ ծառա-յութիւններ ըրած է իր յա-ճախորդներուն, կալուածներու վերաբերեալ գործողու-թիւնները մեծապէս դիւրա-ցընելով։

Պօղոս էֆֆէնտի յանձն կ՚առնէ կատարել առուծախի, փոխանցումի, Թէվհիի ինթի-գալի, եւ կալուածներու վը-րայ փոխառութեան գործեր հարկ եղած դաչնագիրները պատրաստել, ինչպէս եւ կար-գադրել վճարումի պատճառաւ տանտէրերու եւ վարձակալաց միջեւ պատահելիք դատերը։

Որ եւ իցէ ծախք գործին աւարտումին յետոյ կը պա-հանջուի։

Իսկ առնելիք վարձքը յուսացուած ատիճանէն ա-ւելի դիւրամատչելի պիտի ըլայ։

ՄԵԾ ԴԵՂԱՐԱՆ
ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՕՐԷԻՑ
ՏՐ. ԾԱՆՆԻ
ՔԻՄԻԱԳԷՏ Ն. Կ. ՎԵՀԱՓԱՌՈՒԹԵԱՆ
Պօլիս, Կոմսրլը էլճի, Թիւ- 1
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ց'ԱՄԻՆ 1850

—o—

Հաստատութիւնս, որ ծանօթ է պա-տուարժան հասարակութեան իր դեղերու կատարեալ ազնուութեամբը ու գիներու անհամեմատ չափաւորութեամբն, վեր-ջերս ստացած մեծաքանակ ապրանաց նորհիւ ատելի ճոխացած է։

Հոն գիմող պատ. յաճախորդը ըստ ամենայնի զոհ պիտի մնան Թէ՛ դեղերու լաւ ու չուտ պատրաստութենէն եւ Թէ՛ գիներու ժամանութենէն։

Գաւառներէ ընդունուած յանձնարա-րութիւնք կը կատարուին ամենայն խնա-մօք եւ չատ նպաստաւոր պայմաններով։ Վճարմանց համար դիւրութիւն կը ցնորհ-ուի ի հարկի։

Թէ եւրոպական եւ Թէ ասիական Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ պատ-ուաւոր ներկայացուցիչներ կ՚ունենայ։

Դեղարանս ունի մասնաւոր քիմիա-կան աշխատանոց մը, ուր ամենայն խը-նամօք կը կատարուին բժշկական եւ ար-հեստական ամէն տեսակ լուծումներ։

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ՀԱՑՐԵՆԻՔ»Ի

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԳ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
A. HAAS Ա. ՀԱԱՍ
ՂԱԼԱԹԻԱ, ՎՈՅՎՈՏԱ ՓՈՂՈՑ, ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ ԽԱՆ, ԹԻՒ 6, 7, 8։

Մանչերու եւ աղջիկներու համար պատ-րաստ ընծայ հագուստներ։ — Վիեննայի եւ Պերլինի քորսէներ, ամէն մեծութեամբ, 6 ղրուշնոցէն սկսեալ։ — Սեղանի եւ Թէյի հա-մար ամէն տեսակ սփռոցներ, վերմակի սա-ւաններ ճերմակ եւ գունաւոր բուրդէ։ — Սըր-բիչ, անձեռոց, Թաշկինակ, օձիք, փողպատ, գուլպայ, հողմահար, վարագոյր, Թիւլ, գոգ-նոցներ եւայլն։

Վիեննայի Վոլֆպաւէր եւ Րէյէր համբա-ւաւոր գործարանին հոտաւէտ նիւթերը եւ սապոնները։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
ՎԱՃԱՌՈՒԻՄ
ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԳԻՆ

ՇԱՆ.—Արգոյ հասարակութենէն կը խընդ-րուի որ գան այցելեն մեր մեծերանոցները, որպէսզի հասկնան գիներուն արտասովոր աժնութիւնը։

SOCIÉTÉ MUTUELLE FRANÇAISE
ՍՕՍԻԷԹԷ ՄԻՒԹՈՒԷԼ ՖՐԱՆՍԷԶ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
Կեդրոնատեղին է ընկեր-Ռեան՝ Պա պ'Արթան Փողոց, Լիւն (Ֆրանս) Թիւ- 2
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՔ 11,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՆՊԱՏԱԿ.— Սօսիէթէ Միւթիւէլ Ֆրանսէզ ընկերութիւնն, որ հաստա-տուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացում մը ունեցած է։ Իր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ, եւ կամ պայմա-նաժամէն իսկ առաջ վերակազմել դրամագլուխը։ Մուրհակներ կուտայ Թէ՛ ի փոխարէն միակ վճարի մը եւ Թէ՛ ամսական համեստ վճարներու։ (կարե-լի է ստորագրուիլ ամսական մինչեւ մէկ ֆրանքէ սկսեալ)։

ԳՈՐԾԱՒՈՆՈՒԹԻՒՆՔ.— Սօսիէթէ Միւթիւէլ Ֆրանսէզ ընկերութեան գոր-ծառնութիւնք բազմազիսի են, ինչպէս չարժական արժէքից եւ փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուսեալ դրամագլխոյ մը վերակազ-մութիւն։ մանկանց համար օժիտք, հանգստեան անտուկ ծերութեան հա-մար, ցկեանս եկամտաւորու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառ-նութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։

Մանրամասն տեղեկութեանց եւ բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պ. Էրնէսթ Կլավանի, ընդհանուր տնօրէնն համայն Արեւելքի, Կ. Պոլիս Ղա-լաթիա Գարաքէօյի հրապարակ Սըվաճը օղլու Խան։

ՇԱՆՕԹ.—Գաւառներու մէջ գործակալութիւն ընել փափաքողք, ինչ-պէս նաեւ միջնորդք պարտին վերոյիշեալ հասցէին դիմել եւ երաշխաւորու-թիւն ցոյց տալ։

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ԿՏԱՒԻ, ՄԱՏԱՄԲՈԼԻ, ԲԷՐՔԱԼԻ, ՍԵՂԱՆԻ ՁԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԱՐԴՒՈՒՋԱՐԻ ԵՒ ՊԵՐՁԱՆՔԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՁԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ՄԵԾ ՄԹԵՐՔ ԿՏԱՒԻ ԵՒ ԱՆԿՈՂՆԻ ՀԱՄԱՐ ԳՈՒՇՈՆԻ
ԷՐԻԿ ՄԱՐԴԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ԹԱՇԿԻՆԱԿՆԵՐ
ԿՏԱՒՆԵՐ, ՊԱԴԻՍՊ, ԲԷՔԱԼ ԵՒ ՄՏԱՄԲՈԼ՝ ՕԺԻՏԻ ՀԱՄԱՐ
ԶՔԱՇՈՒՈՂ ՖԱՆԷԼԱՆԵՐ, ԾԱԾԿՈՑՆԵՐ, ՈՐՈՐԴԻ ԳՈՒԼՊԱՆԵՐ
E. TOUZET Է. ԹՈՒԶԷ
ԲԵՐԱ, Թիւ- 30, Բուլուտ Հոճթաւլու, Թիւ- 30, ԲԵՐԱ
ՄԱՏԱԿԱՐԱՐ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ԵՒ ՕԹԷԼՆԵՐՈՒ
ԹՕՓԸ ՑԻՍՈՒՆ ՂՐՈՒՇԻ ՄԱՏԱՄԲՈԼ
ՅԱՆՁՆԱՐԱՐ ԼՈՒՍԻ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ, ԱՄԷՆ ԿԵՐՊՈՎ ԴԵՐՁԱՆՑ

Ծան.—Իմ տունէս ելլող կտաւները պէտք չէ չփոթել Պելժիքացի եւ ու-րիշներու առաջարկած կտաւներուն հետ։

ԲՕՌԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Ընդդէմ հաչի, հաբխոնչի, գժտաթաղնըթեան, ծանրաշնչըթեան

Այս նշանաւոր դեղին յատկութիւնն է անմիջապէս հանգար-ձեցնել հաղը, Հարբուխը, Ձայնի մաքիլը, Շնչելու գժտաբուս-ծունը և կոկորդի հիւանդութիւնները։ Անմիջապէս կը լուծէ կապուած մաղասը և կը քակէ։

Այն անձերն որը կոկորդին մէջ անհաճոյ մաքմազ ունին, ա-րանք գիշեր ցերեկ հանգիստ չեն կրնար ունենալ հազէն, անմիջա-պէս կը հանգարտին, շատ անգամ մէկ որուակը կը բաւէ։ գժտաբարշնչութեան, երկարատեւ հազերու, Ինֆլիւէնցայի դէմ կարելի չէ նկարագրել այս նշանաւոր դեղին կատարած հը-րաշքները։

4

ԿԵԳՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒՆԱՆ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ։
Վոյվոտայի պահականոցին քով, կայսրան Ղալաթիա Շէյխիլի Թրամուէյէտ, Թիւ- 95 և 97, Ղալաթիա

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՕՐԷԻՑ
ՄԱՔԼԸՄԵԱՆ ԵՒ ՍԻՆՔԼԱՆՓԵԱՆ
Մոթոլորտ Ս. Փրէյէ
Ատէ. Հէռանդոնոյէ

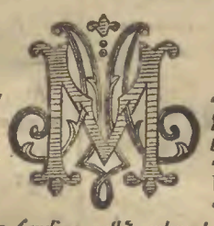

Պէլէ, Պահճէ-Գափը
Մէյտանճըէ էսկոյ Թիւ- 21

Մթերանոց ամէն տեսակ քիմիական և դեղագործական արտադրութեանց. Սիւքնաթ տը գինին անգլիական և գաղ-զիական առաջնակարգ գործարանաց. Նորվեկիոյ Մօրիս ձկան Հարազատ իւղ, պատրաստ դեղօրայք գաղղիական և քիմիական գասերու գործնական ուսմանց համար ամէն տեսակ ապակեղէն և այլ գործիքներ։ կալ-վանդի համար գործիք և դեղօրայք և այլն և այլն։

անգլիական, Հանքային ամենաթարմ ջրեր գաղղիական և Հունգարական, Լաւ տեսակ Քօնեակներ և Պօրտոյի ամէն տեսակ գինիներ. Զուիցերիական Լիսթերի հականեխական վիրաբու-ժական բամպակներ։ Վարժարանաց

Ապրանք Տաճառ. Գին չափաւոր

Յ. Գ.—Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք ընդ փոյթ կը կատարուին և ամպալած կ՚ըլ-լուի անգլիական նոր խաւաքարտներու մէջտեղով։

Տղայոց համար կովու Թարմ պատուաստ, ըզրս Պոլսոյ և գաւառաց բժիշկք փորձով հաստա-տած են։

ՎԷՐԹԱՑՄ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՑՆԵՐ
ԸՆՏԱՆԵՑՔ ԵՒ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

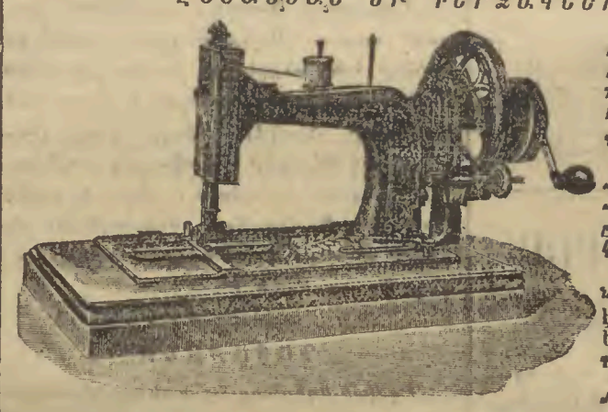

Հաւասկան ժամանակէ ի վեր մեծ մեծ համբաւ ստացող ՎԷՐԹԱՄ գործարանէն չինած կարի մեքենայ-ները ամէն կողմէ գովեստի առարկայ եղած են իրենց կատարելութեամբ և դերազանցութեան պատճառաւ։

Ցիշեալ մեքենայներուն 15—20 տարի առանց աւբուելու և առանց ամենափոքր նորոգութեան մը կարօտ ըլլալու գործածուիլը գործարանին կողմէն երաշխաւորեալ է։

Այդ մեքենայներուն միակ կեդրո-նատեղին է Պոլիս, Պահճէ-Գաւրու, Էօմէր էֆֆէնտի խան, ՕՐՕՍՏԻ, ՊԱԳ ԵՒ ԸՆԿ. վաճառականաց, ուր ամէն գնով կը ծախուին։

Վէրոյ ՎԷՐԹԱՑՄ անունը չկրող մեքենայները կեղծ են։

ԶԱՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՖԷՐԹԷՔԻ
ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻ

Ֆէրտէքի անարատ օղին կը պատրաստուի Գոնեայի Ֆէրթէք գիւղը հաստատուած Բ. Գոզմիտի եւ Ընկ. գործարանին մէջ, ուր արտադրուած օղին բոլորովին զերծ է առողջութեան վնասակար դեղերէ եւ օտար նիւթերէ ստուգապէս անտրատ է։ Մինչդեռ կ. Պոլսոյ մէջ սպառուած գրեթէ բոլոր օղիները, ալքոլական վնա-սակար նիւթերով պատրաստուած ըլլալնուն համար յայտնապէս կը խանգարեն մարդկային առողջութիւնը։

Ֆէրթէքի անարատ օղիին միայն երկու գաւաթը կը բաւէ քաղցր զուարթու-թիւն մը յառաջ բերելու, առանց առողջութեան վրայ ցաւալի ազդեցութիւն մը ներգործելու։ Մինչդեռ ալքոլաքան նիւթերով չինուած օղիներուն 5-10 գաւա-թը նոյն արդիւնքը տալու անրաւական ըլլալէն զատ, վնասակար հետեւանքներ ալ յառաջ կը բերէ։

ՀԱՐԻՒՐ ՀԱՏ ՕՍՄ. ՈՒԿԻ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ անոր, որ յաջողի հաստատել Ֆէր-թէքի օղիին մէջ դեղերու կամ վնասակար ալքոլական նիւթերու ներկայութիւնը։

Ֆէրթէքի ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ Ստամպոլ, Պալըք-բազար, Լիւ-լէճի փողոց Թիւ 4 վաճառատունը, Տաղարնոց, հինդհարիւրնոց, օխանոց եւ կէս օխանոց չիշերով։ Դիները վերջնական են։ Շիշերը պէտք է կնքուած ըլ-լան Բ. Գոզմիտի եւ Ընկ. ստորագրութեամբ, եւ ունենան գործարանին ազդ-ղագիրը։

Ապսպրանքները ճշդութեամբ եւ արագութեամբ կը կատարուին։ Վաճառա-տունը յանձն կ՚առնէ իր պաշտօնեաներուն միջոցաւ ապսպրուած քանակութեամբ ապրանք ղրկել իր յաճախորդներու տուները։

Լ՚ԷԿՕՆՕՄԻ ԷՆԹԷՐՆԱՍԻՕՆԱԼ

L'ECONOMIE INTERNATIONALE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՐՄՏՈՒԹԻՒՆ

Ապահովագրական ֆոխադրոյ ընկերութիւն վասն վերակազմութեան դրամագլխոյ

Հաստատեալ Գաղղիոյ Հանրապետութեան 1868 Յունվար 22
հրամանագրոյն համեմատ

ԿԸ ԴՈՐԾԷ ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԴԱՂՂԻՈՑ ՏԻՐՈՒԹԵԱՆ

Ամէն ոք գիտէ խնայողութեան կարեւորութիւնը, բայց չատ անգամ չունե-նալով մեր խնայած եւ աւելցուցած ատակներն ընդունող յատուկ հաստատու-թիւններ կը կորանցնենք դրամագլուխ մը կազմելու առիթն եւ հազար ու մէկ պատճառներ գտնելով՝ մեր խնայած ատակներն յումպետս կը վատնենք։

Փոքր գումարներով դրամագլուխ մը կազմելն ալ դժուարին եւ գրեթէ անկա-րելի է, եթէ այսպիսի ընկերութեան մը հետ մտնուր կապակցութիւն մը չու-նենանք։

Ահաւասիկ «Լ՚Էկօնօմի Էնթէռնասիօնալ» ընկերութիւնն որուն փոքր գումար-ներ, այսինքն ամիսը հինգ տասը եւ այլն վճարելով, ապագային՝ մեր ձեռքը կ՚ունենանք համեստ դրամագլուխ մը։

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՏԱԿԻՒՆԻՔ

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ուզող եւ բաժանորդագրուիլ փափաքողները կը հրաւիրուին դիմել ի Սիրքէճի, Հանրային պարտուց պաշտօնատան դիմացը, կիւլպէնկեան խան Թիւ 26-27, ընդհանուր տնօրէն Բ. ՇԷՀԻՐԼԵԱՆԻ կամ ընդ-հանուր քննիչ ԱՆԻՓՏՈՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ։